

Datatalouden toimeenpano- ja seurantaryhmän jatkokauden 11. kokous

Aika: 7.11.2022 klo 13:00-15:00
Paikka: Eteläesplanadi 4, kokoussali 4 (myös Teams)
Osallistujat:

Maria Rautavirta, pj.	LVM
Lotta Engdahl, siht.	LVM
Pauliina Penttilä, siht.	LVM
Tuomas Kaivola	LVM
Maaria Mäntyniemi	LVM
Merita Erkkilä	LVM
Anna Wennäkoski	LVM
Juha Haataja	OKM
Anna Vuopala	OKM
Jari Jauhiainen	OM
Minna Boigu	SM
Ismo Parviainen	SM
Niina Blomberg	UM
Juuso Moisander	UM
Olli-Pekka Rissanen	VM
Jaakko Rastas	YM
Kalle Kantola	VTT
Taru Rastas	Sitra
Laura Halenius	Sitra
Mikael Rinnetmäki	MyData Global
 Maija Rönkä	 EUE

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Hyväksyttiin asialista.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Tilannekatsaus ja ajankohtaiset asiat

Datanhallintasäädöksen kansallista toimeenpanoa tukeva valmistelutyö – *Merita Erkkilä, LVM*

Erkkilä esitteli datanhallinta-asetuksen kansallista toimeenpanoa tukemaan perustetun työryhmän työtä. Työryhmän toimikausi on 4.10.2022-31.12.2023. Työryhmän tehtävänä on koota eri hallinnonaloilla voimassa oleva nykytila sekä tuottaa aineistoa vaikutustenarvioinnin pohjaksi. Lisäksi tehtävänä on tuottaa selvittää tarkoituksenmukainen tapa järjestää datanhallinta-asetuksen mukaiset viranomaistehtävät. Ryhmän työ kootaan selvitykseksi.

Datasäädös - Anna Wennäkoski, LVM

Wennäkoski esitteli datasäädöksen valmistelutilannetta. Työ on edennyt vauhdilla, nyt on käsittelyssä puheenjohtajamaa Tšekin laatima toinen kompromissiehdotus. Puheenjohtaja on ennakoinut, että kolmas kompromissiehdotus olisi vielä tulossa tämän vuoden puolella. Euroopan parlamentissa käsittely on edennyt myös. Teksti on monin paikoin selkeytynyt esimerkiksi velvoitteiden osalta, mutta vielä on runsaasti yksityiskohtia avoinna. Wennäkoski kiitteli kaikkia hyvästä yhteistyöstä.

Valtioneuvoston selonteko digikompassista - Maaria Mäntyniemi, LVM

Mäntyniemi kertasi digikompassin valmistelua, jota on tehty hyvässä ja tiiviissä yhteistyössä ministeriöiden välillä. Suomi on ensimmäinen kansallisen digikompassin laatinut jäsenvaltio. Selonteko on annettu eduskunnalle lokakuussa. Digikompassi on strateginen kansallinen etenemissuunnitelma, jossa on tavoitteita vuoteen 2030 asti. Seuraavaksi työ jatkuu toimeenpanon ja mittareiden laatimisen parissa. Kansallinen digikompassi tulee myös yhteensovittaa EU:n digitaalisen kompassin tavoitteiden kanssa. EU:n digikompassin valmistelu on yhä kesken.

4. EU:n ajankohtaiset Maija Rönkä, Suomen pysyvä edustusto EU:ssa

Rönkä kertoi, että syksy on ollut kiireinen EU:n digiasioden valmistelun parissa, ja monissa niissä on saavutettu hyvää edistystä. Teletyöryhmässä on ollut valmistelussa erityisesti tekoälysäädös (AIA) ja Eurooppalaista digi-identiteettiä koskeva asetusta. Molempien valmistelu odotetaan saatavan valmiiksi neuvoston puolella vielä joulukuussa. Datasäädöksen (DA) valmistelu etenevät myös teletyöryhmässä. Euroopan parlamentin odotetaan äänestävän kannastaan datasäädökseen helmikuussa 2023. Seuraava puheenjohtajamaa Ruotsi on indikoinut pyrkivänsä edistämään kaikkien näiden käsittelyä parlamentin kanssa mahdollisimman pitkälle.

Komission tulevassa työohjelmassa vuodelle 2023 ei enää ole juurikaan uusia digiehdotuksia luvassa, digi- ja data-aloitteiden osalta työ on siis rauhoittumaan päin. Komissiolta odotetaan ehdotusta liikenteen data-avaruudeksi (mobility data space) alkuvuodesta (Q2/2023).

Teletyöryhmän lisäksi myös muissa työryhmissä on ollut paljon digitalisaatioon liittyviä aloitteita. Erityisesti Eurooppalaista terveysdata-avaruutta (EHDS) on käsitelty kansanterveystyöryhmässä, jossa on käsittelyssä ensimmäinen puheenjohtajan kompromissiteksti. Paljon kysymyksiä on vielä auki, ja EUE:n asiantuntijoiden arvion mukaan käsittelyyn saattaa mennä jopa 3-4 vuotta ottaen huomioon ehdotukseen liittyvät erityiset sensitiivisyydet.

5. Katse tehtyyn työhön Lotta Engdahl, LVM

Engdahl esitteli katsauksen ryhmän työhön. Tavoitteet ihmiskeskeisen datatalouden edistämiseksi hahmoteltiin jo Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella 2019. Datatalouden toimeenpano- ja seurantaryhmä asetettiin toimikaudelle 1.3.2020-31.12.2022, ja ryhmän ensimmäinen kokous järjestettiin huhtikuussa 2020.

Ryhmässä on vaikutettu yhteiseen visioon eurooppalaisesta datataloudesta ja edistetty ihmiskeskeistä datataloutta MyData-mallilla. Ryhmässä tunnistettiin tarve selkeyttää eri digitalisaatioon ja datapolitiikkaan liittyviä aloitteita, ja tavoitteena on

ollut luoda yhteistä tilannekuvaa eri aloitteiden valmistelusta jakamalla ryhmässä ajankohtaista tietoa aloitteiden käsittelytilanteesta ja keskeisistä kysymyksistä. Ryhmän työn aikana esimerkiksi data-avaruustyö on edennyt suunnitelmista konkreettisiin aloitteisiin, joista on keskusteltu useissa ryhmän kokouksissa. Ryhmässä on myös keskusteltu ja vaihdettu näkemyksiä monista kansallisista datalouden hankkeista, kuten TiHa-hankkeesta, digikompassist ja turvallisuudesta ja kyberturvallisuudesta osana datataloutta.

6. Datatalouden tiekartta *Laura Halenius, Sitra*

Halenius esitteli datatalouden tiekartan parissa tehtyä työtä ja suunnitelmia seuraaviksi askeleiksi. Tavoitteena on edistää reilua datataloutta, joka on tasapuolinen ja ottaa niin yksilöiden, yritysten kuin yhteiskunnankin tarpeet, oikeudet ja velvollisuudet huomioon. Työtä aiheen ympärillä on tärkeää edistää eri yhteiskunnallisten toimijoiden, yritysten ja yksilöiden kanssa yhteistyössä.

Tiekartan eri toimijoita tukeva yhteinen tahtotila julkaistaan 13.12.2022. Yhteistä tahtotilaa on valmistettu laajassa yhteistyössä datatalouden toimijoiden, sihteeristön ja yritysten kanssa. Tahtotilan ytimessä on tavoite siitä, että Suomi vahvistaa siirtymää reiluun datatalouteen uudistamalla liiketoimintaa, lisäten hyvinvointia ja vahvistamalla hiilikädenjälkeä älykkäästi dataa hyödyntämällä. Tahtotilan julkistuksen jälkeen käynnistyvät toimenpidekohtaiset työpajat.

Toimenpidevaiheessa 11/2022-6/2025 rakennetaan ymmärrystä ja etenemistä tahtotilaa kohti vievin ratkaisuihin ja toimenpiteisiin. Työssä laaditaan myös tilannekuva, josta ensimmäinen versio julkaistaan huhtikuussa 2023 tiekartan julkistuksen yhteydessä.

7. Muut asiat

Kiitokset ja työryhmän työn päättäminen

Puheenjohtaja kiitti kaikkia ryhmän työhön osallistuneita hyvästä yhteistyöstä.

8. Kokouksen päättäminen

Päätettiin kokous ajassa 14.45.